

TAŞIMALI EĞİTİMDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

PROBLEMS ENCOUNTERED IN BUSSED EDUCATION

Doç.Dr. Adem BAYAR

Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri, Amasya, Türkiye
ORCID ID: 0000-0002-8693-9523

Neşe BOZOĞLU

Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Amasya, Türkiye
ORCID ID: 0000-0003-3062-5215

Cite As Bayar, A. & Bozoğlu, N. (2021). "Taşımali Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:6, Issue:23; pp:343-353

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, taşımali eğitim uygulaması sürecinde karşılaşılan sorunları derinlemesine incelemek ve olası çözüm yolları bulmaktır. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemlerinden homojen örnekleme tekniğiyle belirlenmiş; 2020-2021 eğitim öğretim yılında Samsun ilinin çeşitli ilçelerinde taşımali eğitim yapan okullarda görev yapan 7 okul yöneticisi ve 7 öğretmenden oluşmaktadır. Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından olgu bilim deseninden yararlanılmıştır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmış ve betimsel analizle yorumlanmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler doğrultusunda taşımali eğitimde karşılaşılan sorunlar: eğitim ve öğretim, servis şoförleri, yemek ve yemekhane, veliler ile ilgili sorunlar olarak belirlenmiştir. Bu sorunlara yönelik katılımcılar birtakım önerilerde bulunmuşlardır. Bu öneriler; taşımali öğrencilerin etkinliklere katılımının sağlanması, denetimlerin artırılması, servis şoförlerinin eğitimi, yemek ve yemekhane şartlarının iyileştirilmesi, velilerin okula ulaşımının sağlanması, taşıma yollarının onarılması, köy okullarının kapatılmaması, servis kapasitesinin artırılması, birbirine yakın köylerin taşınması ve özel güvenlik sağlanması şeklinde sıralanabilir.

Anahtar Kelimeler: taşımali eğitim, karşılaşılan sorunlar, çözüm önerileri.

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the problems encountered in the bussed education application process in depth and to find possible solutions. The study group of the research has been determined with the homogeneous sampling technique, one of the purposeful sampling methods; consists of 7 school administrators and 7 teachers working at schools that carry out bussing education in various districts of Samsun in the 2020-2021 academic year. In this research, phenomenology research design has been used from qualitative research approaches. The data has been collected with a semi-structured interview form and interpreted with descriptive analysis. In line with the data obtained from the participants, the problems encountered in bussed education are determined as: education and training, bus drivers, meals and dining hall, communication with parents, problems. Based on these problems, the participants have offered the following suggestions: it can be listed as ensuring the participation of bussed students in activities, increasing the inspections, training of service drivers improving meal and dining hall conditions, ensuring parents access to school, repairing transport roads, not closing village schools, increasing service capacity, moving villages close to each other, and providing private security.

Keywords: bussed education, encountered problems, solution suggestions.

1. GİRİŞ

Ülkemizde kırsal yerlerde dağınık yerleşme ve bu yerlerde nüfusun az olması nedeniyle her sınıf düzeyine farklı bir öğretmen verilmesi zor bir durumdur (Arı, 2003). Nüfusu az ve dağınık yerleşim yerlerinde bulunan ve eğitim açısından uygun olmayan bu okullardaki öğrencilerin merkez olarak belirlenen eğitim kurumlarına gününbirlik taşınmasını sağlayan uygulamanın genel adına taşımali eğitim denir (Ağırkaya, 2010). Karakütük'e (1996) göre eğitimin yaygınlaştırılması, yerleşim yerlerinin dağınık olması, iç göçlerin fazla olması, harcamaların azaltılması ve fırsat eşitliğinin sağlanması taşımali eğitimi zorunlu kılmaktadır. Bu uygulamaya 1989-1990 eğitim ve öğretim yılının II. dönemi itibarıyla Kocaeli'de iki, Kırkkale'de üç merkezde pilot uygulama olarak başlanmış ve uygulamanın olumlu sonuçlanması üzerine uygulama genişletilmiştir (MEB, 1994).

Güleryüz (2002), taşımali eğitimin amaçlarını şu şekilde belirtmiştir:

- ✓ Okul bulunmayan yerlerde eğitimi sağlamak,
- ✓ Kapalı durumda olan okulların öğrencilerine taşıma uygulamasıyla hizmet verilmesini sağlamak,
- ✓ Birleştirilmiş sınıf uygulamalarını sona erdirmek ve
- ✓ Taşınan öğrencilerin kaliteli bir şekilde eğitim almalarını sağlamaktır.

Ancak taşınmalı eğitim uygulamasına geçilmesi olumlu sonuçların yanı sıra birçok olumsuz duruma da yol açmıştır. Taşınmalı eğitimde 2014'ten bu yana 9 milyon öğrenciye 16,3 milyar TL harcanmıştır. Çocukların evlerinden çok uzaktaki okullarda eğitim alması ve bu nedenle derslere yorgun girmesi vb. sorunların yaşanması tartışılarda neden olmuştur (www.ntv.com.tr). Millî Eğitim Bakanı Prof. Dr. Ziya Selçuk "Taşınmalı eğitimle ilgili meseleler beni çok rahatsız ediyor. Gerçekten bir tedbir almamız lazım." şeklindeki konuşmasıyla taşınmalı eğitim sorunlarına dikkat çekmiştir (www.imarhaber.com). Bundan dolayı bu çalışmada taşınmalı eğitimde yaşanan sorunlar tespit edilip çözüm önerileri sunulması amaçlanmaktadır. Çözüm önerilerinin eğitim ve öğretime katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Araştırma Soruları

Bu araştırmanın amacı, taşınmalı eğitim uygulaması sürecinde karşılaşılan sorunları derinlemesine incelemek ve bu sorunlara yönelik olası çözüm yolları bulmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- ✓ Taşınmalı eğitim nedir?
- ✓ Taşınmalı eğitim uygulamasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?
- ✓ Taşınmalı eğitim uygulamasında karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu başlık altında taşınmalı eğitim ve taşınmalı eğitimde karşılaşılan sorunlar konularına değinilmiştir.

2.1. Taşınmalı Eğitim

Taşınmalı eğitim, eğitim açısından yeterli şartlara sahip olmayan veya nüfusu az ve dağınık yerleşim yerlerinde bulunan öğrencilerin zorunlu eğitimlerini tamamlamalarını sağlamak amacıyla merkez olarak belirlenen okullara gününbirlik taşınmasıdır (Ağırkaya, 2010), Büyükkaragöz ve Şahin (1995) de taşınmalı eğitimi nüfusu az ve dağınık olan yerleşim yerlerindeki zorunlu eğitime bağlı olan öğrencilerin merkez eğitim kurumlarına gününbirlik taşınması şeklinde tanımlamışlardır.

Millî Eğitim Bakanlığı Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliği'nde "ilköğretim kurumu bulunmayan, çeşitli nedenlerle eğitim ve öğretime kapalı; birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilkokul, ortaokul veya imam hatip ortaokulu öğrencilerinin taşıma merkezi seçilen okullara gününbirlik taşınarak kaliteli bir eğitim ve öğretim görmelerini sağlamak" olarak taşınmalı eğitimin amacı ifade edilmiştir (MEB, 2000).

Bir okulun taşıma merkezi okul olabilmesi için "Öğrencisi taşınacak okul ve yerleşim birimlerine göre daha merkezî durumda olması, çevredeki diğer yerleşim birimleri ile ulaşım imkânlarına sahip, gelişmeye uygun olması; derslik, atölye ve laboratuvar sayısı ile fiziki kapasitenin yerleşim yerindeki öğrenciler ile taşıma kapsamına alınan öğrenci sayısının eğitimine yeterli olması, öğretmen ve ders araç gerecinin yeterli olması, öğrencilerin sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler ile kitaplık ve kütüphanelerden yararlanabilmeleri için uygun ortamların bulunması gerekir." (Resmî Gazete Millî Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği, 2014, Madde 7).

Taşınacak okul ve bölgenin seçiminde ise "nüfusun az veya dağınık olması, öğrenci sayısındaki yetersizlik, yerleşim yerinin coğrafi özellikleri, yol şartları, eğitime erişim ihtiyacı olan öğrencinin sürekli veya geçici ikamet ettiği yerleşim yerinde bu ihtiyacı karşılayacağı türde eğitim kurumu bulunmaması veya bu kurumların kapalı olması, doğal afetler, salgın hastalıklar, can ve mal kaybı tehlikesi gibi ani ve beklenmedik olayların ortaya çıkması ve/veya bu olaylar sonucunda tamir, güçlendirme, bertaraf veya tedavi çalışmaları yapıyor olması, göçler ve mevsimlik işçi hareketlerinin olması" gerekmektedir (Resmî Gazete Millî Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği, 2014, Madde 8).

Taşınmalı eğitim uygulaması ile birlikte hem eğitim öğretim açısından hem de ekonomik açıdan bazı faydaların söz konusu olacağı düşünülmektedir. Bu faydalar;

- ✓ Taşınmalı eğitim uygulaması ile eğitimde fırsat eşitliği sağlanacağı,
- ✓ Öğrencilerin, özellikle kızların ortaokullara devamının artacağı,
- ✓ Küçük yerleşim birimlerinde bulunan ve mecburi öğretim çağındaki çocuklara sekiz yıllık ilköğretim imkânı verilebileceği,
- ✓ Uygulamaların yapıldığı bölgelerde öğretmen ihtiyacının azalacağı,

- ✓ Taşınan öğrencilerin, merkez okuldaki fiziki imkânlardan faydalanacağı ve öğrenme başarılarının artacağı,
- ✓ Taşınan okula tahsis edilen araç gereç ve donatım malzemesinin merkez okullara gönderilmesiyle bu malzemeden daha çok öğrenci faydalanacağı ve büyük ölçüde tasarruf sağlanacağı,
- ✓ Taşınan okulun elektrik, su, onarım, yakacak ve personel giderlerinden tasarruf sağlanacağı,
- ✓ İlköğretim müfettişlerinin geçici görev yolluklarından tasarruf sağlanacağı,
- ✓ Taşınan merkezlere ek tesis yapılmasına gerek kalmayacağı,
- ✓ Öğrenci velilerinin merkezlerde çocuğunu ortaokula göndermek için yapacakları masraflardan tasarruf sağlanacağı şeklinde sıralanabilir (Yangın, 1991).

2.2. Taşınan Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar

Literatüre bakıldığında taşınan eğitimde yaşanan sorunlara yönelik bazı çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Örneğin; Akkır (2020) çalışmasında taşınan öğrencilerin velilerinin veli toplantılarına katılım oranlarının düşük olduğu, öğretmen-veli-okul yönetimi iş birliğinin sağlanamadığı, taşınan eğitim kapsamındaki öğrencilerin destek eğitim odası, egzersiz gibi ders dışı etkinliklere katılmadıkları ve sürücülerin sorumluluk bilincinin yetersiz, kültür düzeyinin düşük insanlardan oluştuğu bulgularına ulaşmıştır.

Çavuşoğlu ve Dönmez (2018) çalışmaları sonucunda taşınan eğitimin bazı öğrencilerde psikolojik ve/veya fizyolojik rahatsızlıklara yol açtığı, taşınan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki ilişki ve iletişimin öğretmen öğrenci ilişkisi ve iletişimine göre biraz daha düşük nitelikte olduğu, velilerle iletişimin sınırlı olduğu, beslenme ve ulaşım hizmetlerinin birkaç nokta hariç problemsiz ve olumlu görüldüğü, öğrenci devamsızlığının taşınan olmaktan kaynaklanmadığı; taşınan olmanın eğitsel, sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılımı kısmen olumsuz etkilediği; ders başarısını olumsuz etkilediği ve taşınan öğrencinin arkadaşlarına, öğretmenlerine ve yöneticilerine dönük olumsuz bir tavır ve tutum takınmadığı bulgularını elde etmişlerdir.

Büyükkıdık ve Şimşek (2017) yaptıkları çalışmada öğrenci ve öğretmenlerin taşınan eğitim uygulamasında veliler, servis aracı ve servis şoförü konularında sorun yaşadıkları ve öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri, öğretmenlerin ise rehberlik konularında sıkıntı yaşadıkları bulgularına ulaşmışlardır. Uygulamanın merkezî okullarda sınıf mevcudunu artırdığı, yolun verdiği yorgunluk ve yolda geçen süreden dolayı okul dışında öğrenciye kalan zamanın azaldığı, öğrencilerin sabahları çok erken kalkmaları nedeniyle kahvaltı yapamamaları ve aç karnına derse girmeleri, okulların çoğunda yemekhane olmaması, yol ve iklim şartlarının taşınan ilköğretim uygulamasına elverişli olup olmadığına dikkat edilmediği sorunları tespit edilmiştir.

İyibaş (2017) çalışmasında taşınan eğitimde çalışan şoförlerin niteliği, yemeğin kalitesi ve hafta sonu etkinliklere katılmama vb. sorunların yaşandığı bulgularına ulaşmıştır. Taşdemirci (2017) çalışmasında öğrencilerin özellikle 1 ve 2. sınıf öğrencilerinde aile özleminin olduğu, öğretmenlerin taşınan eğitimle gelen iş yükü nedeniyle sorun yaşadıkları, bazı okulların fiziki imkânlarının yetersiz, velilerin ilgisiz olduğu ve okuldaki toplantılara katılmadıkları, taşınan öğrencilerin sosyal etkinliklere katılmadıkları ve öğretmen veli arasında yeterli iş birliğinin sağlanamadığı bulgularını elde etmiştir. Benzer şekilde Uraslu (2017) yaptığı çalışmada taşınan öğrencilerin velilerinin veli toplantılarına katılım oranlarının düşük olduğunu belirtmiştir.

Timur (2017) araştırmasında öğretmen görüşlerine göre taşınan eğitimde fiziki durum, taşıma durumu, eğitim öğretim durumu ve yemek durumunun düşük olduğu bulgularını elde etmiştir. Taşınan eğitimde öğretmen görüşlerine göre fiziki durum ile ilgili sorunlar okul yapısının taşınan eğitime uygun olmaması, kalabalık sınıflar ve devamsızlık şeklinde; taşıma durumuyla ilgili sorunlar öğrencilerin zamanında okula taşınmaması, servislerin park alanı olmayışı, şoförlerin eğitimsiz olması, şoförlerin olumsuz örnek olması, yolların taşımaya elverişli olmaması, erken saatte uyanmak zorunda kalınması, araçların niteliksiz olması ve denetimsizlik şeklinde; eğitim öğretimle ilgili sorunlar uyum sıkıntısıyla oluşan disiplin sorunları, taşıma öğrencilerinin okuma yazma probleminin olması, ailelerin ilgisizliği, başarı farkının fazla olması, velilerin öğrencilerle ilgisinin kısıtlı olması ile kurs ve etütlere taşıma öğrencilerinin kalmaması şeklinde ve yemeklerle ilgili sorunlar yemeklerin sağlıksız olması, besinsel değerinin düşük olması, hijyen eksikliği, yemek şirketlerinin kalitesiz olması ve belirtilen nitelikte yemeklerin çıkmaması şeklinde sıralanmıştır.

Cinoğlu, Demir ve Öztürk (2014) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin servis şoförleriyle iletişimde güçlük çektiklerini, yönetici ve öğretmenlerin velilerle iletişimde sorun yaşadıklarını, yemeklerin genel olarak lezzetsiz ve gelişigüzel hazırlandığı, yemekhane olmayan okullarda öğrencilerin ya ayakta ya da okul bahçesinde yemek yediklerini, sınıf mevcutlarının fazla olması, rehber öğretmenin olmaması, taşıma merkezi okulların fiziki ve donanım yönünden eksik olması, öğrencilerin ders dışı faaliyetlere katılmadığı ve taşımayla gelen öğrencilerin ilk ders saatinde fiziksel yorgunluk yaşadıklarını bulmuşlardır.

Tektaş ve Yurdabakan'ın (2013) yaptıkları çalışmada öğrenciler en büyük sorun olarak erken kalkmayı dile getirmişlerdir. Kız öğrenciler erkek öğrencilerden farklı olarak ders dışı sosyal, kültürel ve eğitsel etkinliklerden faydalanamadıklarını, serviste yer bulamadıklarını ve servis şoförünün davranışlarından rahatsız olduklarını belirtmişlerdir. Gökyer ve Gülşen (2012), yaptıkları çalışmada araçlara nadiren de olsa yolcu alındığı ve bunun sonucu olarak bazı öğrencilerin ayakta yolculuk yaptıkları, şoförlerin nadiren öğrencilere kızdıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Bilek ve Kale (2012) yaptıkları çalışmada taşıma merkezi okullarda ek ders ve etüt gibi faaliyetlerin yapılamadığı, ders dışı sosyal faaliyetlerin çok az ve zor şartlar altında yapıldığı, servislerin erken alması nedeniyle öğrencilerin kahvaltı yapmadan okula geldiği, taşımali öğrencilerin daha çok yorulması nedeniyle derslere karşı dikkat ve motivasyonlarının azaldığı, şoförlerin eğitim ve kültür açısından yetersiz olduğu; servis şoförlerinin sigara içmeleri, kaba ve küfürlü konuşmaları; taşımada kullanılan araçların birçoğunun donanım, model, güvenlik ve temizlik bakımından yetersiz olduğu, taşıma merkezi okullarda velilerle görüşmenin çok seyrek olduğu, veli toplantılarına katılımın düşük olduğu ve bazı okullarda yemekhane bulunmadığı sorunlarını tespit etmişlerdir.

Taşdemir (2010) araştırması sonucunda araçlarda rehber görevlinin eksikliği, öğrencilerin okul ve kurslara taşıma yapılamadığı için gidememeleri ve yöre halkının taşıma araçlarına binmesi nedeniyle öğrencilerin ayakta gitmek zorunda kaldığı sorunlarını tespit etmiştir. Kaya (2010) yaptığı çalışmada taşıma merkezi okulların fiziki, personel ve araç gereç yönünden yetersiz olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Özgün (2007) yaptığı çalışmada taşımali eğitimde karşılaşılan sorunları taşımali eğitim konusunda yönetici, öğretmen ve öğrencilerin görüşleri alınmaması, taşıma araçlarına öğrenciler dışında kişilerin alınması, öğrencilere dağıtılan yemeklerin yetersiz olması, öğrencilerin yemek yiyebileceği uygun bir yerin olmaması, taşımali eğitimle birlikte sınıflardaki mevcut öğrenci sayısının artması, taşıma merkezi okulların gerekli donanım, araç gereç, laboratuvar yönünden yeterli olmaması, taşıma merkezi okullarda memur ve yardımcı hizmetli ihtiyacının olması, taşıma merkezi okullarda özellikle branş öğretmenlerinin sayısının yetersiz olması ve devletin taşımali eğitim için yaptığı ödeneklerin yetersiz olması şeklinde sıralanabilir.

Orak, Sezer, Tozlu, Uçak ve Yeşilyurt'un (2007) yaptıkları çalışmada yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler taşımali öğrencilerin yemek yiyebilecekleri bir yerin olmaması ve bu öğrencilerin başıboş bırakılmasının sorun olduğunu belirtmişlerdir. Taşımali öğrencilerin okula uyum sağlayamamaları, yol ve iklim şartlarının taşıma uygulamasına elverişli olmaması, taşıma araçlarına öğrenciler dışında kişilerin alınması ve bu nedenle öğrencilerin ayakta gitmek zorunda kalması da çalışmada tespit edilen sorunlardır.

Çabuk Kaya (2006) çalışmasında öğrencilerin servise binmek için erken kalkmaları nedeniyle kahvaltı yapamadıkları, taşınan öğrencilerin taşındıkları okul ve çevreye uyum sağlama gibi konularda sıkıntı çektikleri, bu öğrencilerin sosyal etkinliklere katılım sağlayamadığı sorunlarına ulaşmıştır.

3. YÖNTEM

Bu başlık altında araştırmanın yöntemi, araştırmanın deseni, çalışma grubu, araştırmacıların rolü ile verilerin toplanması ve analizi başlıklarına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Çalışma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemde görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi tekniklerden yararlanılır, olay ve algıların gerçekçi bir şekilde ortaya konulması amaçlanır. (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Nitel araştırma, önceden yaşanan veya devam eden bir durumu olduğu biçimiyle araştırmayı hedefleyen bir araştırma modelidir (Karasar, 2012). Nitel çalışmalarda sözlü ve nitel çözümlemelere daha fazla yer verilir. (Neuman, 2012). Genellikle çevre, süreç ve algılara ilişkin veriler toplanır. Bu verileri toplamak için de en çok kullanılan yöntem görüşme yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

3.2. Araştırma Deseni

Çalışma, olgu bilim deseni kullanılarak düzenlenmiştir. Sıgı (2018) olgu bilimi kişinin dış dünyaya ait durumlara yönelik kişisel algıları olarak tanımlamıştır. Olgu bilim deseni, çeşitli şekillerde karşılaşılabilen fakat derinlemesine bir anlayışa sahip olmayan olgulara dayanır ve bu olguların ayrıntılarıyla araştırılmasında kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Olgu bilim deseninin amacı, en çok kullanılan uygulamaları gün yüzüne çıkarmak, katılımcıların oluşturduğu anlamları tanımlayıp açıklamaktır (Annells, 2006). Merriam (2013), bu tür görüşmelerde görüşme tekniğinin kullanıldığını ve gözlemin de destekleyici veri toplama aracı olarak kullanılabildiğini belirtmiştir.

Patton (2014) olgu bilimin bireysel farklılıklardan kaynaklanan tecrübeleri analiz ederek incelediğini ifade etmiştir. Olgu bilim çalışmalarında verileri toplamak için kullanılacak kişiler çalışmayla ilgili olay ve olguları bizzat deneyimlemiş kişiler arasından belirlenmelidir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2011). Aydın (2014) olgu bilim deseninde katılımcıların yaşadıklarıyla ilgili kendi oluşturdukları bilinç durumlarının ele alındığını belirtmiştir.

3.3. Çalışma Grubu

Çalışma grubu, amaçlı örneklem yöntemlerinden homojen örnekleme tekniğinden yararlanılarak belirlenmiştir. Homojen örnekleme, belirli özellikleri taşıyan kişilerin çalışmada kullanılmasıdır (Ekiz, 2009). Bu bağlamda çalışma grubu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Samsun ilinin çeşitli ilçelerinde taşınmalı eğitim yapan okullarda görevli 7 okul yöneticisi ve 7 öğretmenden oluşmaktadır. Katılımcı okul yöneticileri Y1, Y2, Y3, Y4, Y5, Y6 ve Y7 şeklinde; katılımcı öğretmenler ise Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6 ve Ö7 şeklinde kodlanarak katılımcıların bilgileri gizli tutulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Öğrenim Durumu	Görevi	Okul Türü	Mesleki Kıdem
Y1	Erkek	Yüksek Lisans	Okul Müdürü	Ortaokul	10 yıl ve üzeri
Y2	Erkek	Lisans	Okul Müdürü	Ortaokul	10 yıl ve üzeri
Y3	Erkek	Lisans	Okul Müdürü	İlk/Ortaokul	10 yıl ve üzeri
Y4	Erkek	Lisans	Müdür Yardımcısı	Ortaokul	7-9 yıl
Y5	Erkek	Lisans	Müdür Yardımcısı	İlkokul	10 yıl ve üzeri
Y6	Erkek	Lisans	Müdür Yardımcısı	İlkokul	10 yıl ve üzeri
Y7	Erkek	Lisans	Müdür Yardımcısı	İlkokul	10 yıl ve üzeri
Ö1	Erkek	Lisans	Sınıf Öğretmeni	İlkokul	10 yıl ve üzeri
Ö2	Kadın	Lisans	Türkçe Öğretmeni	Ortaokul	7-9 yıl
Ö3	Kadın	Lisans	Türkçe Öğretmeni	Ortaokul	10 yıl ve üzeri
Ö4	Kadın	Yüksek Lisans	Fen Bilimleri Öğretmeni	Ortaokul	7-9 yıl
Ö5	Kadın	Lisans	Sınıf Öğretmeni	İlkokul	10 yıl ve üzeri
Ö6	Kadın	Lisans	Matematik Öğretmeni	Ortaokul	7-9 yıl
Ö7	Kadın	Lisans	Türkçe Öğretmeni	Ortaokul	4-6 yıl

Tablo 1’de görüldüğü gibi katılımcılar 7 okul yöneticisi ve 7 öğretmenden oluşmaktadır. Okul yöneticilerinin tamamı erkek, öğretmenlerin ise biri erkek altısı kadındır. Okul yöneticilerinden 3 tanesi okul müdürü, 4 tanesi müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Öğretmenlerin 2 tanesi sınıf öğretmeni, 5 tanesi branş öğretmenidir. 9 katılımcının mesleki deneyimi 10 yıl ve üzeri, 4 katılımcının 7-9 yıl, 1 katılımcının ise 4-6 yıldır.

3.4. Araştırmacıların Rolü

- ✓ Araştırmacı akademisyen olarak üniversiteye geçmeden önce Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda okul yöneticisi ve öğretmen olarak görev yapmıştır. Bu süreçte taşınmalı eğitim uygulamasına şahsen tecrübe edinen araştırmacı uygulama sürecinde birtakım sorunların varlığına şahitlik etmiş, bu duruma dikkat çekmek için ilgili araştırma yapmaya karar vermiştir.
- ✓ Araştırmacı ise Samsun ilinde taşınmalı eğitim yapan bir okulda müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Araştırmacı, daha önce de taşınmalı eğitim yapan okullarda çalışmış ve bu okullarda birçok sorunla karşılaşmıştır. Yaşanan sorunlara çözüm önerileri sunabilmek için “Taşınmalı Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar” konusunu araştırmaya karar vermiştir.

3.5. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada veri sağlamak üzere yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmacı, görüşme tekniğini uygulayarak olayları görüşme yaptığı bireyin bakış açısıyla anlamaya çalışır (Patton, 2014). Bu teknikte önceden hazırlanan görüşme sorularında görüşme sırasında katılımcıların vermiş oldukları cevaplara göre değişiklik yapılabilir, soruların yerlerinde değişiklik yapılabilir veya başka sorular eklenebilir (Çepni, 2007). Açık uçlu sorularla görüşme yapılması katılımcıları cevaplar yönünden sınırlamaz (Aziz, 2008). Arıkan (2011), görüşme tekniğinin olumlu yanlarını yanıtların doğruluk oranı daha yüksek, karşılıklı konuşma ile güven ortamı oluşur, kesin hatalı cevap verenler belirlenebilir ve yanlış açıklamalarda bulunanlar tespit edilip bu kişiler ikna edilebilir şeklinde sıralamıştır.

Bu bağlamda çalışma ile ilgili ilk olarak görüşme soruları hazırlanmış ve uzman görüşleri alınarak görüşme sorularına son şekli verilmiştir. Salgın sürecinden dolayı görüşmeler yüz yüze yapılamamıştır. Samsun ilinde taşınmalı eğitim yapan okullarda görevli gönüllü 7 okul yöneticisi ve 7 öğretmen önceden bilgilendirilmiş ve uygun oldukları bir zamanda telefon aracılığıyla görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ortalama 15-20 dakika sürmüştür. Görüşmeler izin alınarak kayıt altına alınmış ve görüşme bittikten sonra aynen yazıya geçirilmiştir. Ortaya çıkan nitel veriler, betimsel analizle incelenmiştir. Betimsel analiz tekniği sayesinde elde edilen veriler, önceden kararlaştırılan temalara göre özetlenip yorumlanabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

4. BULGULAR

Elde edilen bulgular, araştırma soruları doğrultusunda sırasıyla ele alınmıştır. Araştırmanın ilk sorusu “Taşınmalı eğitim nedir?” sorusuna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir. Buna göre katılımcılar taşınmalı eğitimi; fırsat eşitliği, eğitimde birlik, sorumluluk ve zorunluluk olarak tanımlamışlardır.

Tablo 2. Taşınmalı Eğitim Uygulaması

Kod	f	%	Örnek Cümle
Fırsat Eşitliği	11	%73	“Kırsal kesimlerde nüfusun azalmasıyla öğrenci sayıları düşmekte ve okullar kapanmakta. Devletimiz de bu öğrencilerin eğitimden mahrum olmaması adına eksiklikleriyle beraber güzel bir çalışmaya adım atmış olup bu öğrencilerin bazı merkezî yerlerde toplanması kararını almış.” (Ö3)
Eğitimde Birlik	2	%13	“Taşınmalı eğitim günümüzde birçok köyün bir araya gelmesi demek. Sosyal açıdan farklılıklar var, eğitim için bir araya geliyorlar.” (Ö2)
Sorumluluk	1	%7	“Büyük bir sorumluluk gerektiriyor. Özellikle nöbetçi öğretmen ve nöbetçi müdür yardımcılara ekstra bir sorumluluk yüklenmiş oluyor.” (Ö7)
Zorunluluk	1	%7	“Taşınmalı eğitim gerekli fakat olmasa daha iyi. Yani gerekli olmasının sebebi ülkemizin fiziki şartlarından dolayı ama tabii taşınmalı eğitimin artıları olduğu gibi eksi yönleri de var.” (Y7)
Toplam	15	100	

Tablo 2’de görüldüğü gibi katılımcılardan %73’ü taşınmalı eğitimi fırsat eşitliği, %13’ü eğitimde birlik, %7’si sorumluluk ve %7’si zorunluluk olarak tanımlamışlardır.

Araştırmanın ikinci sorusu “Taşınmalı eğitim uygulamasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?” sorusuna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 3’te gösterilmiştir. Buna göre katılımcılar taşınmalı eğitim uygulamasında karşılaşılan sorunları; eğitim ve öğretim, servis şoförleri, yemek ve yemekhane ile veliler başlıkları altında ele almışlardır.

Tablo 3. Taşınmalı Eğitim Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar

Kod	f	%	Örnek Cümle
Eğitim ve Öğretim	14	%32	“Çocukların kendi bölgelerinde okul olmadığından çocuklar sabah erken kalkmak zorunda kalabiliyorlar. Çünkü servisin belirli bir vakti var. Arabaya bindiklerinde mideleri bulanabiliyor. Kahvaltılarını yapamıyorlar çoğunlukla. Taşınmalı eğitim servisleri hep beraber gittiği için genelde taşınmalı eğitimin olduğu okullarda kurslar açılmıyor. Böyle faaliyetlere katılmıyor çocuklar. Kar tatilinde çocuk belki kendi bölgesinde okul olsa gidebilecek ama birazcık kar yağdığında riskten dolayı okullar erken tatil edilebiliyor taşıma merkezî okullarda.” (Ö5)
Servis Şoförleri	11	%25	“Fazla öğrenci alma ya da kendi aralarında anlaşıp başka öğrenci getirme tarzı şeyler oluyor.” (Y4)
Yemek ve Yemekhane	10	%23	“Yemek verilmek için çadır kuruluyor. Yemekhane yok. Çadırla ilgili sıkıntı olarak büyüklüğü yeterli ama kışın soğuk. Yemekler standartların altında.” (Y5)
Veliler	9	%20	“Kırsal kesimde bırakın taşınmalı geleni normal yürüyerek gelen öğrenci velisini bulmak

bile çok zor. Taşımali eğitim olduğu zaman bir araba lazım, arabayla beraber velilerin gelmesi lazım. Şimdi yürüyerek gelen hemen iki dakikada işi bırakıp gelebilir ama taşımali eğitim ile gelen velilerde gerçekten çok büyük bir yorgunluk oraya gelmek.” (Ö1)

Toplam 44 100

Tablo 3’te görüldüğü gibi katılımcılar taşımali eğitim uygulaması esnasında %32 oranında eğitim ve öğretim, %25 oranında servis şoförleri, %23 oranında yemek ve yemekhane ve %20 oranında veliler konusunda sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcılar eğitim ve öğretim konusunda öğrencilerin taşıma nedeniyle ders dışı etkinlik, kurs vb. faaliyetlere katılmadığını ifade etmişlerdir. Örneğin bir katılımcı bu durumu aşağıda sözleriyle dile getirmiştir:

“En büyük sorun bence özellikle ders dışı faaliyetlerde gerçekleşmekte. Ders dışı faaliyetlerden kastımız egzersizler, destekleme ve yetiştirme kursları. Branşım gereği öğrencilerle sürekli etkinlik, belirli gün ve haftalarla ilgili çalışmalar hâlindeyiz. Bu öğrenciyi ders dışında alamazsın çünkü servisi kaçıır. Başka türlü gitme olanağı yok.”(Ö3)

Benzer şekilde bir başka katılımcı *“Bizim okulda kurs olmuyor, taşımali olduğu için kurslar yapılamıyor. Hafta sonu açıldı, katılım az olduğu için kurs yapılamıyor.”(Ö6)* sözleriyle taşımali eğitim uygulamasında eğitim ve öğretim temasına göndermede bulunmuştur.

Katılımcılar ayrıca eğitim ve öğretim konusunda taşımali öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde buldukları yerde internet, tablet vb. imkânların olmaması nedeniyle canlı derslere katılımında sorun yaşadıklarını; uzak köylerden geldikleri için de EBA destek noktalarından faydalanamadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin bir katılımcı bunu aşağıdaki sözlerle ifade etmiştir:

“Bu çocukların çoğunun maddi durumu yetersiz. Bilgisayarım var diyende internet problemi var, elektriğin gitme sorunu var. Yüksek kesimlerden gelen öğrenciler için söylüyorum çoğunun maddi durumu iyi düzeyde değil, kötü denilebilecek nitelikte. Bu çocukların biraz daha içe kapanık bir durumları var, birbirlerine daha bağlılar özellikle birleştirilmiş sınıftan gelenler. EBA destek noktasına çocuklar maalesef gelemiyor. Onlara çok imkân sunulduğunu söylüyoruz. Bilgisayar, tablet, cep telefonu, internet yok. “Öğretmenim, EBA destek noktası çok uzak, gelmemiz mümkün değil.” diyorlar.”(Ö3)

Bir başka katılımcı benzer şekilde aşağıdaki sözleri sarf etmiştir:

“Uzaktan eğitim sürecinde okulumuzda bilgisayar sınıfı da var, imkânlarımız da var. Ama devletin maalesef böyle bir şey için taşınması yok. Öğrencilerin internet imkânı da yok. Bakıyorsun 20 kişilik sınıfta 5 kişi girebiliyor. Öğretmen için çok kötü oldu, öğrenci için çok kötü oldu.” (Y6)

Bir diğer katılımcı ise aşağıdaki söylemiyle yukarıdaki katılımcıları destekler mahiyettedir:

“Çok uzak köylerden gelen öğrencilerimiz oluyor. Bu köylerin hepsinin yolu düzgün değil. Uzak mesafenin olması çocukları olumsuz anlamda etkiliyor. Sabah erken saatte yola çıkmış oluyorlar, akşam eve giderken yakın mesafeye göre daha uzun sürede evlerine varmış oluyorlar. İlkokullar daha erken çıktıkları için beklemek zorunda kalıyorlar. Bu yüzden öğrenciler açısından dezavantajı var.” (Ö7)

Katılımcılar servis şoförleriyle ilgili servis şoförlerinin öğrencileri okula zamanından önce ya da sonra getirmeleri, servis şoförlerinin öğrenci ve öğretmenlere karşı olumsuz davranışlar sergilemesi, şoförlerin hız yapması, dışarıdan yolcu ve yük almaları gibi sorunlar yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Bu bağlamda bir katılımcı yaşanan bu sorunları şu şekilde ifade etmiştir:

“Çocuk 2 km’ye kadar yürüyüp servise binmek durumunda kalabiliyor. Servisçilerin yasa dışı olarak başka yolcu, eşya, yük almaları öğrencileri sıkıntıya sokabiliyor. Biz kontrolleri yapıyoruz ama okuldan uzaklaştığı zaman başka yolcu alabiliyor. Kontrolleri yaparken yoklama bile almadan bazen gitmek istiyorlar. Öğrenci hazırlanamamış oluyor, aceleye getiriyorlar işi. Bazen vaktinde öğrenciyi getirmeyen olabiliyor. Servisçiler bazen geç kalıyor. Genelde aynı servis geç kalıyor başka iş aldığından. Ya da tam tersi başka iş aldığından erkenden getiren servisler de oluyor, bu da bir sıkıntı. Tam vaktinde değil erkenden geliyor.”(Ö5)

Bir başka katılımcı da benzer şekilde *“Öğrenciler; şoförlerin kendilerine bağırdığını, araca başka kişileri bindirdiğini, kendilerini beklemeden gittiğini söylüyorlar. Bir de servis şoförlerinde hız sorunu*

var. *Öğretmenler hatta servisin az daha öğrenciyi ezeceğini söylüyor.*” (Ö3) servis şoförlerinden kaynaklı soruna dikkat çekmiştir.

Katılımcılar yemek ve yemekhaneyle ilgili yemeklerin soğuk olması, yemeklerin standartların altında olması, yemekhanenin soğuk olması gibi sorunlar yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Örneğin bir katılımcı bu durumu aşağıdaki sözleriyle özetlemiştir:

“Bizim okulumuzda bir yemekhane yok, çocukların yemek yediği yer okulumuzun kazan dairesinin bulunduğu aynı zamanda yerleşimde sığınak olarak adlandırılan bir yer. Isıtma sistemi yok, kamera sistemi var. Nöbetçi öğretmen öğrencilerin yemeklerinden, içmelerinden, kalkmalarından sorumlu. Alan soğuk olduğu için öğrenciler atkı, bereyle bile oturabiliyor.”(Ö3)

Bir başka katılımcı da *“Bizim okulumuzda genel olarak kurallara uyulduğunu gördük ama arada bazı temizlik problemlerinin yaşandığı ortada. Çocuklar için biliyorsunuz ki ispanak ya da yeşillik tarzı şeyler çoğunlukla sevilmiyor. Bu yönden de yemek seçme problemi yaşadığımız öğrencilerde aç kalma durumları oluyor tabii.”*(Ö4) söylemiyle yemek hijyeni ve standartları konusundaki soruna dikkat çekmiştir.

Katılımcılar velilerle ilgili velilerle yeterli iletişimin sağlanamaması ve velilerin veli toplantılarına katılmaması gibi sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin bir katılımcı bu durumu aşağıdaki sözleriyle ortaya koymuştur:

“Ben velileri ancak senede bir defa görebiliyorum. Veli toplantılarına da gelmiyorlar. Köyün kendi içinde olsa o veliyle her an görüşebiliyorsun. Önceden öğretmen de köyde oturuyordu. Bir diyalog vardı ya da okul köyün içindeydi. Veliler bir şekilde gidip geliyordu. Sacayağı gibi bu durum. Öğretmen var, öğrenci var ama veliyi katmayınca pek bir verim alamıyorsun.”(Y6)

Bir başka katılımcı da *“Uzaktan gelen öğrenci velilerinde şöyle sorunlarla karşılaşabiliyor: Telefonla ulaşamıyor bazen. Kış koşullarında telefonla ulaşamamakta ve veliler tedirgin olabiliyor. Acaba çocuğun başına bir iş mi geldi diye. Mesafe ne kadar uzak olursa tedirginlik de o kadar artıyor.”* (Y1) sözleriyle bu sorunu ifade etmiştir.

Araştırmanın üçüncü sorusu “Taşımali eğitim uygulamasında karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?” sorusuna ilişkin elde edilen bulgular Tablo 4’te gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların taşımali eğitim uygulamasında karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri; taşımali öğrencilerin etkinliklere katılımının sağlanması, denetimlerin artırılması, servis şoförlerinin eğitimi, yemek ve yemekhane şartlarının iyileştirilmesi, velilerin okula ulaşımının sağlanması, taşıma yollarının onarılması, köy okullarının kapatılmaması, servis kapasitesinin artırılması, birbirine yakın köylerin taşınması ve özel güvenlik sağlanması şeklinde sıralanmıştır.

Tablo 4. Taşımali Eğitim Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri

Kod	f	%	Örnek Cümle
Taşımali Öğrencilerin Etkinliklere Katılımının Sağlanması	4	19	“Bu çocuklar her yönden desteklenmeli. Sosyal etkinliklerde özellikle bu öğrencilere yer verilmeli. Her şekilde belirli gün ve haftalar hafta sonuna denk gelmeyecek ayrı bir planlama yapılabilir. Kurs ve egzersizler için de öğrenciler taşımaldan yararlanabilmeli.” (Ö3)
Denetimlerin Artırılması	3	14	“Bir kere taşımali sistem ihalelerinin çok sıkı denetlenmesi ve şartlarının çok üst düzeyde olması gerekiyor. Hem araç içerisinde hem araç olarak yaş sınırlamaların üstte çekilmesi gerekiyor. Her açıdan bir aracın güvenli olması gerekiyor. Yardımcı personelin araç içerisinde olması gerekiyor. Şoförler gerekli belgeleri almışlar mı bunların kontrol edilmesi gerekiyor.” (Y1)
Servis Şoförlerinin Eğitimi	2	9,5	“Servis şoförlerinin kesinlikle belli eğitimlerden geçmeleri lazım.” (Y1)
Yemek ve Yemekhane Şartlarının İyileştirilmesi	2	9,5	“Yemek kalitesi artırılabilir, daha doyurucu ve daha çeşitli yemeklerin olduğu bir menü seçilebilir.” (Ö7)
Velilerin Okula Ulaşımının Sağlanması	2	9,5	“Velilerin okula rahatça ulaşabilmeleri için hiç olmazsa en azından veli görüşmeleri, toplantı günlerinde veliler için bir servis ayarlanabilmeli.” (Ö3)
Taşıma Yollarının Onarılması	2	9,5	“Belediyeler, muhtarlıklar öğrencilerin taşındıkları yollara ağırlık vermeli, yollar her zaman onarımlı olmalı, bakımının iyi şekilde yapılması konusunda hassas davranmalıdırlar.” (Ö5)
Köy Okullarının Kapatılmaması	2	9,5	“Sayıları yeterli olan köyler varsa taşımali eğitime değil oradaki okullara daha ağırlık verilmesi, oradaki okulların kapatılmaması gerekir diye düşünüyorum.” (Ö4)

Servis Kapasitesinin Artırılması	2	9,5	“Araçların en başta öğrenci sayısından 1, 2 fazla 16-17 kişilik verilmesi gerekiyor sıkıntı yaşamamak için.” (Y7)
Birbirine Yakın Köylerin Taşınması	1	5	“On on beş tane köyü bir araya toplamaktansa en azından birbirine yakın köyleri bir araya getirirselere daha mantıklı olur.” (Y6)
Özel Güvenlik Sağlanması	1	5	“Hem taşımalı öğrenciler hem de tüm öğrenciler için her okulda özel güvenlik birimi olmalı.” (Ö3)
Toplam	21	100	

Tablo 4’te de görüldüğü gibi katılımcılar taşımalı eğitim uygulamasında karşılaşılan sorunlara yönelik %19 oranında taşımalı öğrencilerin etkinliklere katılımının sağlanması, %14 oranında denetimlerin artırılması, %9,5 oranında servis şoförlerinin eğitimi, %9,5 oranında yemek ve yemekhane şartlarının iyileştirilmesi, %9,5 oranında velilerin okula ulaşımının sağlanması, %9,5 oranında taşıma yollarının onarılması, %9,5 oranında köy okullarının kapatılmaması, %9,5 oranında servis kapasitesinin artırılması, %5 oranında birbirine yakın köylerin taşınması ve %5 özel güvenlik sağlanması şeklinde önerilerde bulunmuşlardır.

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, Samsun ilinin çeşitli ilçelerinde taşımalı eğitim yapan okullarda görevli 7 okul yöneticisi ve 7 öğretmenle yapılmıştır. Araştırma boyunca “Taşımalı eğitim nedir?”, “Taşımalı eğitim uygulamasında karşılaşılan sorunlar nelerdir?” ve “Taşımalı eğitim uygulamasında karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?” sorularına yanıt aranmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda taşımalı eğitim uygulaması esnasında eğitim ve öğretim, servis şoförleri, veliler, yemek ve yemekhane konularında sorun yaşandığı görülmüştür.

Eğitim ve öğretim ile ilgili öğrencilerin taşıma nedeniyle ders dışı etkinlik, kurs vb. faaliyetlere katılamaması sorunu Akkır (2020), Çavuşoğlu ve Dönmez (2018), Taşdemirci (2017), İyibaş (2017), Timur (2017), Bilek ve Kale (2012), Taşdemir (2010) çalışmalarıyla örtüşmektedir. Çok erken kalkmaları nedeniyle bazı öğrencilerin kahvaltı yapmaması, yolda midelerinin bulanması sorunu Çavuşoğlu ve Dönmez (2018), Büyükkıdık ve Şimşek (2017), Timur (2017), Bilek ve Kale (2012), Çabak Kaya (2006) çalışmasında da görülmektedir. Taşımalı öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde buldukları yerde internet, tablet vb. imkânların olmaması nedeniyle canlı derslere katılımda sorun yaşamaları; uzak köylerden geldikleri için de EBA destek noktalarından faydalanamamaları da araştırmadan elde edilen eğitim ve öğretim temelli sorunlar olarak bulunmuştur.

İlgili araştırmada velilerle ilgili olarak bulunan velilerin toplantılara katılamaması ve okul-veli iletişimi sorunları literatürdeki bazı çalışmalarda da dile getirilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın bulguları ile Akkır (2020), Çavuşoğlu ve Dönmez (2018), Taşdemirci (2017), Timur (2017), Şan (2012), Bilek ve Kale (2012), Ağırkaya (2010) ve Arı’nın (2003) çalışmaları uyumludur.

Araştırmada servis şoförleriyle ilgili olarak servis şoförlerinin öğrencileri okula zamanından önce ya da sonra getirmeleri, servis şoförlerinin öğrenci ve öğretmenlere karşı olumsuz davranışlar sergilemesi, şoförlerin hız yapması, dışarıdan yolcu ve yük almaları gibi sorunlar tespit edilmiştir. Bunlara benzer şekilde Akkır (2020), Çavuşlu ve Dönmez (2018), İyibaş (2017), Timur (2017), Gökyer ve Gülşen (2012), Şan (2012), Bilek ve Kale (2012), Taşdemir (2010), Ağırkaya (2010), Orak, Sezer, Tozlu, Uçak ve Yeşilyurt (2007), Özgün (2007) çalışmalarında servis şoförleriyle ilgili birtakım sorunlar tespit etmişlerdir.

İlgili araştırmada yemek ve yemekhaneyle ilgili yemeklerin soğuk olması, yemeklerin standartların altında olması, yemekhanenin soğuk olması gibi sorunlar katılımcıların cevapları doğrultusunda tespit edilmiştir. Bazı okullarda yemekhanenin olmaması sorunu Büyükkıdık ve Şimşek (2017), İyibaş (2017), Timur (2017), Şan (2012), Ağırkaya (2010) ve Orak, Sezer, Tozlu, Uçak ve Yeşilyurt (2007) çalışmasında da görülmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan hareketle şu öneriler geliştirilmiştir:

- ✓ Servis şoförlerine eğitim verilmelidir.
- ✓ Öğrencilerin rahatlıkla kahvaltılarını yapıp okula gelebilmeleri için okul daha geç başlamalıdır.
- ✓ Öğrenciler okula tam zamanında getirilip tam zamanında okuldan alınmalıdır.
- ✓ Okulların yemekhane ve yemek şartları iyileştirilmelidir.
- ✓ Egzersizler, destekleme ve yetiştirme kursları vb. de taşıma planlamasına alınmalı; gerekirse bu ders dışı etkinlikler için ayrı araçlar görevlendirilmelidir.

- ✓ Farklı kademeler farklı servislerle taşınmalıdır. Bu şekilde taşıma imkânı olmuyorsa öğrencilerin diğer öğrencileri bekleme saatlerinde çeşitli etkinlikler yapılarak bekleme süreleri olumlu şekilde değerlendirilmelidir.
- ✓ Velilerin okula gelmesini kolaylaştırmak için velilere haftanın bir günü de olsa ulaşım sağlanmalıdır.
- ✓ Nakil gelecek öğrencileri de düşünerek planlamalar yapılmalı, servis kapasiteleri artırılmalıdır.
- ✓ Servis denetimleri artırılmalı, caydırıcı cezalar olmalıdır.
- ✓ Taşıma güzergâhları okuldaki müdür, müdür yardımcıları, öğretmenler tarafından gezilmeli. Bu şekilde yapılırsa öğrencilerin nereden, nasıl geldiği daha iyi anlaşılacaktır.
- ✓ Taşıma güzergâhlarındaki yolların bakımı yapılmalıdır.
- ✓ Birbirine yakın köyler taşınmalıdır.
- ✓ Taşınmalı öğrencilerle daha fazla ilgilenilmeli, öğrencilerin etkinliklere katılımları sağlanmalıdır.
- ✓ Taşınmalı öğrencilerin internet problemleri çözülmelidir. Bu şekilde hem uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere ulaşmak daha kolay olacak hem de ilerleyen zamanlarda kar tatili vb. nedenlerle öğrenciler okula gidemezlerse öğrencilere evlerinde de eğitim imkânı sunulabilecektir.
- ✓ Okullarda özel güvenlik birimleri bulunmalıdır.
- ✓ Taşıma planlamaları okul açılmadan önce yapılmalı, hangi öğrencinin hangi servisle taşınacağı son anda belli olmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Ağırkaya, A. (2010). *Taşınmalı eğitim uygulamasında öğretmenler ve öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Akkır, R. (2020). *Taşınmalı ilköğretim okullarının maliyeti ve sorunları (Denizli/Acıpayam İlçesi Örneği)*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tezsiz Yüksek Lisans Projesi.
- Anells, M. (2006). *Triangulation of quality approaches: Hermeneutical phenomenology and grounded theory*. *Journal of Advanced Nursing*, 56 (1), 55-61.
- Arı, A. (2003). Taşınmalı ilköğretim uygulaması (Uşak Örneği). *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 101-115.
- Arıkan, R. (2011). *Araştırma yöntem ve teknikleri*. Ankara: Nobel.
- Aydın, S. (2014). *Olgu bilim araştırma*. M. Metin (Ed), Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri içinde (s. 287-311). Ankara: Pegem Akademi.
- Aziz, A. (2008). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*. Ankara: Nobel.
- Bilek, E. ve Kale, M. (2012). Taşıma merkezi okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre taşınmalı eğitim uygulaması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(3), 609-632.
- Büyükkaragöz, S. ve Şahin, H. (1995). Taşınmalı ilköğretim uygulamaları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 19(16).
- Büyükkıdık S. ve Şimşek A. (2017). Öğretmen ve öğrenci görüşleriyle taşınmalı eğitim uygulaması değerlendirilmesi: Bozova ilçesi örneği. *Elementary Education Online* 16(1), 15-34.
- Cinoğlu, M., Demir, H. ve Öztürk, M. (2014). Bilecik'te taşınmalı eğitim uygulamalarının incelenmesi, *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 6(11), 211-229.
- Çabuk Kaya, N. (2006). Taşınmalı eğitim programındaki ilköğretim öğrencilerinin durumları: Silopi köyleri örneğinde bir sosyal değerlendirme. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 46(2), 105-116.
- Çavuşoğlu D. ve Dönmez B. (2018). Yönetici, öğrenci ve veli görüşlerine göre Pazarcık'ta taşınmalı eğitim uygulaması. *Kurumsal Eğitim Bilim Dergisi*, 11(4).
- Çepni, S. (2007). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (3. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri: yaklaşım, yöntem ve teknikler*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Gökkyer, N. ve Gülşen, C. (2012). Taşımali ilköğretim uygulamasında öğrencilerin taşınmaları sürecinde karşılaşılan sorunlara ilişkin öğrenci görüşleri, *Millî Eğitim, Sayı 193*.
- Güleryüz, H. (2002). *Taşımali Eğitim*. Ankara: Öğretmen Dünyası.
- İyibaş, M. A. (2017). *Taşımali eğitim: öğretmen ve öğrenci görüşleri*. Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tezsiz Yüksek Lisans Projesi.
- Karakütük, M. (1996). “*Taşımali ilköğretim ve sorunları (Sincan İlçesi Örneği)*”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel.
- Kaya, İ. (2010). *Taşımali eğitimin yönetimi ve sorunları: Adıyaman ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- MEB. (1994). *Temel eğitim pilot projesi uygulama programı*. Ankara, 1994.
- MEB. (2000). *İlköğretim genel müdürlüğü taşımali ilköğretim yönetmeliği*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nicel ve nitel yaklaşımlar I-II. Cilt* (5. Basım). İstanbul: Yayın Odası.
- Orak, S., Sezer, D., Tozlu, N., Uçak, A. ve Yeşilyurt, M. (2007). İlköğretimde taşımali eğitim araştırması Van il merkezi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 6(19), 197-213*.
- Özgün, A. (2007). *İstanbul’da taşımali eğitimin okul, veli, öğrenci açısından olumlu ve olumsuz etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Patton M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörleri: M. Bütün, S.B. Demir.). Ankara: Pegem Akademi.
- Resmî Gazete, Millî Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği, 2014.
- Sığırı, Ü. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri*. İstanbul: Beta.
- Şan, A. (2012). *İlköğretimde taşımali eğitim öğrencilerinin sorunları*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Taşdemir, M. (2010). *Taşımali eğitime ilişkin veli görüşleri: sorunlar ve öneriler: sorunlar ve çözüm önerileri* (Şile ilçesi örneği). Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Taşdemirci, M. (2017). *Taşımali ilkokullarda karşılaşılan güçlükler (Ağrı ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tektaş, M. ve Yurdabakan, İ. (2013). Taşımali ilköğretim öğrencilerinin taşımali eğitime ilişkin görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15(3), 511-527*.
- Timur, H. (2017). *Taşımali eğitim sistemi uygulamasının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uraslu, T. (2017). Taşımali ilkokullarda müdürlerin karşılaştıkları sorunların belirlenmesi. *Uluslararası Liderlik Eğitim Dergisi, 1(1), 40-43*.
- Yangın, E. (1991). Taşımali ilköğretim uygulaması. *Millî Eğitim Dergisi, Sayı: 107*.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2011). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. (3. Baskı), Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (11.Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İnternet Kaynakları

- https://www.ntv.com.tr/egitim/tasimali-egitim-alarm-veriyor,wylkWADz30yMNe2SIs_DOA
- <https://www.imarhaber.com/milli-egitim-bakani-tasimali-egitim-sorunlarini-elealdi/>